

Det danske klassesamfund

Familieforhold for de sociale klasser

Denne analyse er en del af baggrundsanalyserne til bogen "Det danske klassesamfund - et socialt Danmarksportræt". I analysen er der fokus på herkomst-, køns- og aldersfordelingen i de sociale klasser. Dertil er det undersøgt, hvor mange børn de enkelte klasser har.

af chefanalytiker **Jonas Schytz Juul**

29. oktober 2012

Analysens hovedkonklusioner

- Opgjort på personniveau fylder kvinder en stigende andel af overklassen og den højere middelklasse og en mindre andel af underklassen. I 1985 udgjorde kvinderne under 5 pct. af overklassen, 20 pct. af den højere middelklasse og knap 70 pct. af underklassen. I 2009 er dette ændret til. 16 pct. af overklassen, 43 pct. af den højere middelklasse og 54 pct. af underklassen.
- Omkring 1/3 af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande er i underklassen. For danskere er det omkring 1/10, der er i underklassen.
- Andelen af danskere, som er i underklassen, er stort set uændret på omkring 10 pct. set over hele perioden 1985-2009. Den samlede stigning i underklassen kan altså alene forklares med den stigende andel af indvandrere fra ikke-vestlige lande, som er i underklassen (fra 1985-1995), og med den stigende andel af den samlede befolkning, som indvandrere fra ikke-vestlige lande udgør i hele perioden.

Kontakt

Chefanalytiker

Jonas Schytz Juul

Tlf. 33 55 77 22

Mobil 30 29 11 07

jsj@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

mh@ae.dk

Familieforhold for de sociale klasser

Klassesamfundet i Danmark. Definition af klasserne

Overklasse:

- Selvstændige, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst (i 2012 er det 1,2 million kr.).
- Topledere, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med videregående uddannelse, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Eksempler: Fabrikant, bankdirektør, finansanalytiker, kommunaldirektør.

Højere middelklasse:

- Selvstændige, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst (i 2012 mellem 807.000 kr. og 1,2 million).
- Topledere, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med videregående uddannelse, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med akademisk uddannelse, der ikke indgår i overklassen, uanset indkomst.
- Eksempler: Skoleleder, ingeniør, gymnasielærer, læge.

Middelklasse:

- Selvstændige, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst (i 2012 under 807.000 kr.).
- Topledere, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
- Personer med kort eller mellemlang videregående uddannelse, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
- Eksempler: Murermester, brugsuddeler, folkeskolelærer, sygeplejerske.

Arbejderklasse:

- Personer med erhvervsfaglig uddannelse, der ikke indgår i en af de øvrige klasser.
- Ufaglærte, der ikke indgår i en af de øvrige klasser.
- Eksempler: Industritekniker, tømrer, lastbilchauffør, sosu-assistent.

Underklasse:

- Personer, der er uden for arbejdsmarkedet mere end 4/5 af året.
- Eksempler: Førtidspensionist, kontanthjælpsmodtager.

Studerende indgår ikke i klasseopdelingen. Kun personer i aldersgruppen 18-59 år er med i klasseopdelingen.

Køn

I tabel 1 er andelen af kvinder i hver socialklasse vist. Af tabellen ses det, at der ikke er stor forskel på andelen af mænd og kvinder i klasserne, når dette opgøres på familieniveau. Dog ses det, at andelen af kvinder i overklassen er på 47,6 pct., hvilket er stort set uændret siden 1985. Andelen af kvinder i underklassen er på 47,8 pct. Dette er et stort fald siden 1985, hvor kvinder udgjorde 56 pct. af underklassen.

Tabel 1. Andel kvinder i hver socialklasser, familieniveau

	1985	1990	1995	2000	2005	2009
	Pct.					
Overklasse	47,0	47,1	47,4	47,4	47,4	47,6
Højere middel	47,1	47,3	47,9	48,3	49,0	49,7
Middel	50,0	50,1	50,1	50,6	51,3	51,7
Arbejder	48,3	48,2	47,9	47,9	48,0	48,5
Underklasse	56,4	52,4	52,4	51,5	50,3	47,8

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Opgøres de sociale klasser på personniveau, er der stor forskel på kønnene:

- Kvinder udgør under 16 pct. af overklassen målt på personniveau. Det er en stor fremgang siden 1985, hvor kvinderne udgjorde under 5 pct. af overklassen.
- Kvindernes andel af den højere middelklasse er også steget meget. Fra 20 pct. i 1985 til 43 pct. i 2009.
- Kvinder udgør med knap 56 pct. den største andel af middelklassen, mens mænd udgør den største del af arbejderklassen.
- Kvinders andel af underklassen er faldet markant fra næsten 70 pct. i 1985 til knap 54 pct. i 2009.

	1985	1990	1995	2000	2005	2009
	Pct.					
Overklasse	4,6	6,1	8,2	9,9	12,9	15,8
Højere middel	20,1	24,3	29,0	32,9	38,6	43,2
Middel	52,0	52,8	53,0	53,8	55,6	55,9
Arbejder	46,9	47,6	46,6	46,7	46,2	46,5
Underklasse	69,1	61,7	60,6	59,2	57,0	53,5

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I tabel 3 er de sociale klasser på personniveau brudt ned på underkategorierne. Af tabellen ses det, at kvinder udgør en stigende andel af alle underkategorierne inden for overklassen og den højere middelklasse. Det skal dog bemærkes, at der er et databrud i opgørelsen af topledere i 1996, så det store hop i denne kategori efter 1995 skal tolkes med forbehold.

	1985	1990	1995	2000	2005	2009
	Pct.					
Overklasse - Selvstændige	5,1	7,3	9,7	11,2	14,8	19,5
Overklasse - Topleder*	1,6	1,9	2,1	6,4	8,1	10,3
Overklasse - Uddannelse	5,0	5,8	7,5	10,9	14,3	17,2
Højere middel - Selvstændige	6,6	9,3	11,6	13,0	17,6	22,7
Højere middel - Topleder*	2,5	3,4	3,0	12,0	15,6	17,7
Højere middel - KVU, MVU og LVU over indkomstgr.	9,5	12,7	15,9	19,9	24,9	28,4
Højere middel - LVU under indkomstgrænse	34,7	38,1	41,2	44,8	48,2	50,9
Middel - Selvstændige	42,4	40,2	37,3	35,0	32,8	32,9
Middel - Topleder*	6,8	8,0	7,8	33,7	35,5	35,0
Middel - KVU og MVU	59,9	60,2	60,1	61,5	62,9	63,9
Arbejder - Faglært	40,5	42,8	43,3	45,1	45,6	46,4
Arbejder - Gymnasie	52,0	53,8	54,3	52,7	51,4	51,1
Arbejder - Ufaglært	52,9	52,7	50,1	48,2	46,0	45,5
Underklasse	69,1	61,7	60,6	59,2	57,0	53,5

Anm: * Der er et databrud i opgørelsen af topleder i 1996. Udviklingen i disse specifikke undergrupper skal derfor tolkes med forbehold.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Børn og familietype

I tabel 4 og 5 er antallet af hjemmeboende børn i hver klasse vist for 1985 og 2009. Antal af hjemmeboende børn er opgjort ud fra forældrenes sociale status, opgjort på familieniveau. Af tabellerne ses det bl.a., at:

- Overklassen er i 2009 den klasse, der oftest har 2 eller flere hjemmeboende børn. 36 pct. af de voksne i overklassen bor i en familie med 2 hjemmeboende børn, og 15 pct. bor i en familie med 3 hjemmeboende børn. Knap 3 pct. af de voksne i overklassen bor i en familie med 4 eller flere hjemmeboende børn.
- Knap 76 pct. af de voksne i underklassen bor i 2009 i en familie uden hjemmeboende børn. 0,7 pct. af underklassen bor i familier med 5 eller flere børn.

Tabel 4. Antal hjemmeboende børn, 1985

	0 børn	1 barn	2 børn	3 børn	4 børn	5 eller flere
	Pct.					
Overklasse	23,5	23,3	36,2	14,4	2,4	0,3
Højere middel	29,7	23,6	34,6	10,3	1,6	0,2
Middel	34,6	25,0	30,5	8,4	1,3	0,2
Arbejder	46,0	23,4	24,0	5,6	0,8	0,2
Underklasse	76,5	13,6	6,7	2,3	0,7	0,3

Anm: Antallet af hjemmeboende børn er vist for forældrene. Socialklasse er opgjort på familieniveau.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Tabel 5. Antal hjemmeboende børn, 2009

	0 børn	1 barn	2 børn	3 børn	4 børn	5 eller flere
	Pct.					
Overklasse	27,2	19,4	35,6	15,0	2,5	0,3
Højere middel	34,1	21,0	32,5	10,7	1,4	0,2
Middel	39,2	21,1	28,7	9,3	1,4	0,3
Arbejder	53,2	19,1	20,4	5,9	1,1	0,3
Underklasse	75,9	11,4	7,2	3,3	1,4	0,7

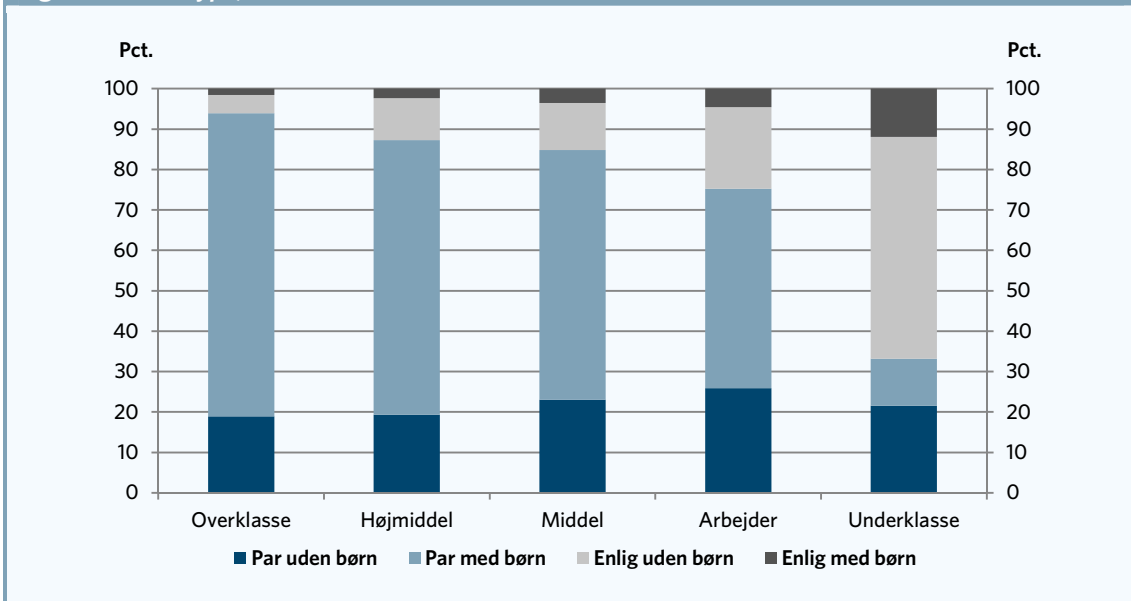
Anm: Antallet af hjemmeboende børn er vist for forældrene. Socialklasse er opgjort på familieniveau.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I figur 1 og 2 er de sociale klasser opdelt på familietype i hhv. 1985 og 2009. Ligesom i tabel 4 og 5 er tallene opgjort for de voksne i familien. Af de to figurer ses der bl.a., at:

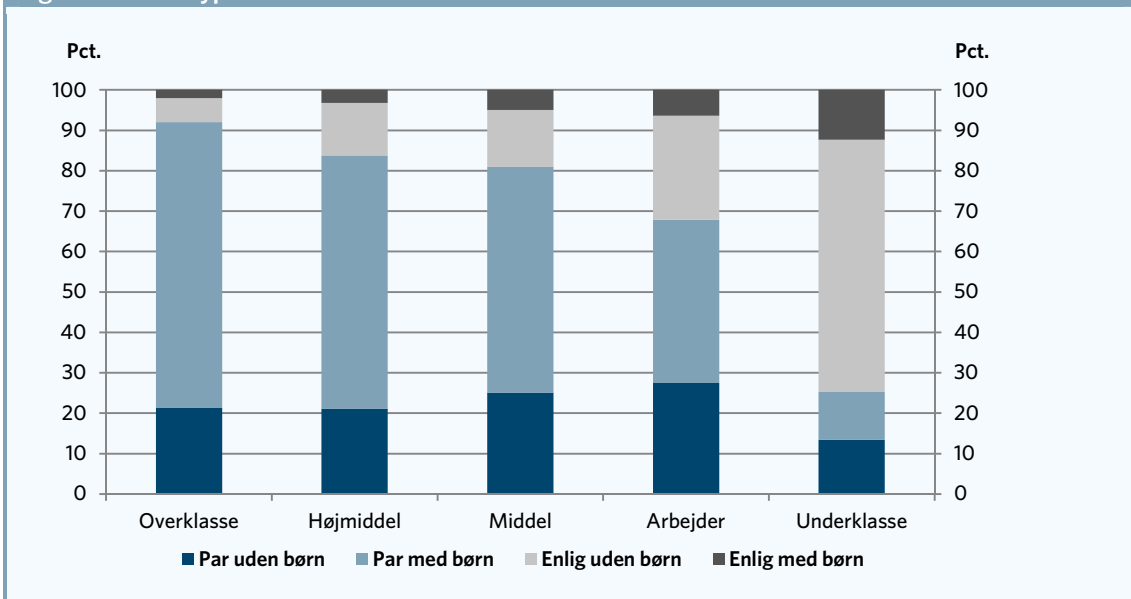
- Den typiske overklassefamilie består af et par, og under 10 pct. af overklassen er enlige.
- Den typiske underklassefamilie består af en enlig, og over 60 pct. af underklassen er enlig uden børn. Herudover er 12 pct. enlige med børn, hvilket betyder, at $\frac{3}{4}$ af de voksne i underklassen er enlige, og blot 25 pct. er par. En del af forklaringen er konstruktionen af de sociale klasser, hvor det er den partner med den højeste sociale status, der afgør familiens samlede sociale status. For at være et par i underklassen kræver det altså, at begge parter er i underklassen. En person, der på personniveau tilhører underklassen, men er partner med en fra de andre klasser, vil således blive rubriceret med partneren i dennes klasse.

Figur 1. Familietype, 1985

Anm: Familietypen er vist for de voksne i familien. Socialklasse er opgjort på familieniveau.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Figur 2. Familietype 2009

Anm: Familietypen er vist for de voksne i familien. Socialklasse er opgjort på familieniveau.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Alder

I tabellerne nedenfor er hver aldersgruppe opdelt på de sociale klasser på familieniveau. Undtagelsesvist er også studerende taget med og vist i en kategori for sig. De er taget med, da de udgør en voksende andel af de 18-29-årige. Af tabellerne ses det bl.a., at:

- Under 1 pct. af de 18-29-årige er i overklassen, og omkring 5 pct. af denne aldersgruppe er i den højere middelklasse. De 18-29-årige er dermed den aldersgruppe, der er sjældnest repræsenteret i de to højeste sociale klasser. Omkring 1/3 af denne aldersgruppe er i familier, hvor mindst en af forsørgerne er studerende, hvilket er steget fra 17,5 pct. i 1985. Andelen af denne aldersgruppe, der er i arbejderklassen, er faldet fra knap 55 pct. i 1985 til 32 pct. i 2009.

- Andelen af de 30-39-årige, der er i den højere middelklasse, er steget fra under 9 pct. i 1985 til 15 pct. i 2009, og de er nu den aldersgruppe, hvor den største andel er i den højere middelklasse. Andelen af de 30-39-årige, der er i arbejderklassen, er faldet markant, fra 52 pct. i 1985 til 34 pct. i 2009.
- Andelen af de 40-49-årige, der er i overklassen er på 2,9 pct., og de er dermed den aldersgruppe, hvor den største andel er i overklassen. Andelen af de 40-49-årige, der er i middelklassen, er vokset en smule, fra 26 pct. i 1985 til 30 pct. i 2009. Omvendt er andelen i arbejderklassen faldet, fra næsten 54 pct. i 1985 til 40 pct. i 2009.
- Knap 43 pct. af de 50-59-årige er i arbejderklassen, og de er dermed den gruppe, hvor arbejderklassen udgør den største andel. Modsat alle de andre aldersgrupper er andelen af de 50-59-årige, der er i underklassen, faldet fra 1985 til 2009.

Tabel 6. Sociale klasser for de 18-29-årige						
	1985	1990	1995	2000	2005	2009
	Pct.					
Overklasse	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
Højere middel	3,3	3,2	3,8	4,2	4,4	5,1
Middel	15,3	14,3	14,9	15,9	15,8	16,3
Arbejder	54,7	51,2	46,5	39,8	35,4	32,2
Underklasse	8,2	10,5	10,4	9,1	10,1	12,0
Studerende	17,5	19,9	23,5	30,1	33,5	33,5
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

Tabel 7. Sociale klasser for de 30-39-årige						
	1985	1990	1995	2000	2005	2009
	Pct.					
Overklasse	1,7	1,4	1,3	1,8	1,5	1,2
Højere middel	8,9	8,5	8,7	10,5	12,7	15,0
Middel	26,7	25,7	24,7	26,2	28,3	30,3
Arbejder	52,2	50,2	48,6	44,0	38,8	34,0
Underklasse	6,4	9,0	9,5	8,6	9,0	9,7
Studerende	4,1	5,2	7,3	8,9	9,7	9,8
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

Tabel 8. Sociale klasser for de 40-49-årige						
	1985	1990	1995	2000	2005	2009
	Pct.					
Overklasse	3,4	3,5	3,1	3,2	3,2	2,9
Højere middel	8,7	9,5	9,8	10,5	11,2	12,5
Middel	26,0	26,2	27,2	28,2	28,3	30,1
Arbejder	53,5	50,7	47,4	44,5	43,6	40,4
Underklasse	7,0	8,5	9,8	9,7	10,4	11,0
Studerende	1,5	1,7	2,8	3,8	3,4	3,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

Tabel 9. Sociale klasser for de 50-59-årige						
	1985	1990	1995	2000	2005	2009
	Pct.					
Overklasse	2,3	2,6	3,0	3,3	3,0	2,5
Højere middel	5,2	5,9	7,3	8,7	9,1	9,5
Middel	22,5	22,4	22,8	25,1	26,8	28,8
Arbejder	51,6	50,6	47,0	45,9	44,8	42,8
Underklasse	18,1	17,9	19,2	15,7	15,2	15,2
Studerende	0,4	0,5	0,8	1,3	1,1	1,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

Herkomstfordeling

I tabel 10 er herkomstfordelingen for de sociale klasser vist i 1985, og i tabel 11 er den vist for 2009. Af tabellerne ses det, at:

- Danskere og indvandrere fra vestlige lande er overrepræsenteret i overklassen og den højere middelklasse, mens indvandrere fra ikke-vestlige lande er underrepræsenteret i disse to grupper.
- Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande er stærkt overrepræsenteret i underklassen, hvor de udgør over 18 pct.

Tabel 10. Herkomstfordeling for de sociale klasser, 1985						
	Overklasse	Højere middel	Middel	Arbejder	Underklasse	I alt
	Pct.					
Dansk	97,0	95,8	97,3	97,0	93,6	96,6
Indvandrere og efterkommere fra vestlige lande	2,7	3,3	2,0	1,7	3,2	2,0
Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande	0,4	0,9	0,7	1,4	3,1	1,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: 18-59-årige.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

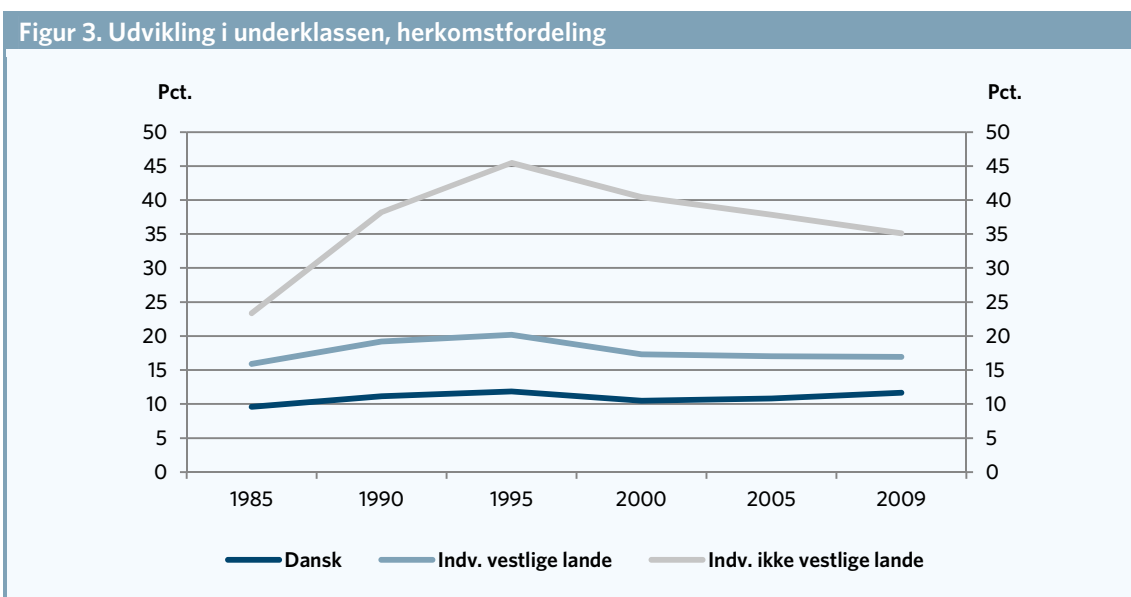
Tabel 11. Herkomstfordeling for de sociale klasser, 2009

	Overklasse	Højere middel	Middel	Arbejder	Underklasse	I alt
	Pct.					
Dansk	95,2	92,2	92,9	90,9	77,9	90,0
Indvandrere og efterkommere fra vestlige lande	3,3	4,1	2,5	2,7	3,7	3,0
Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande	1,5	3,6	4,6	6,4	18,3	7,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: 18-59-årige.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

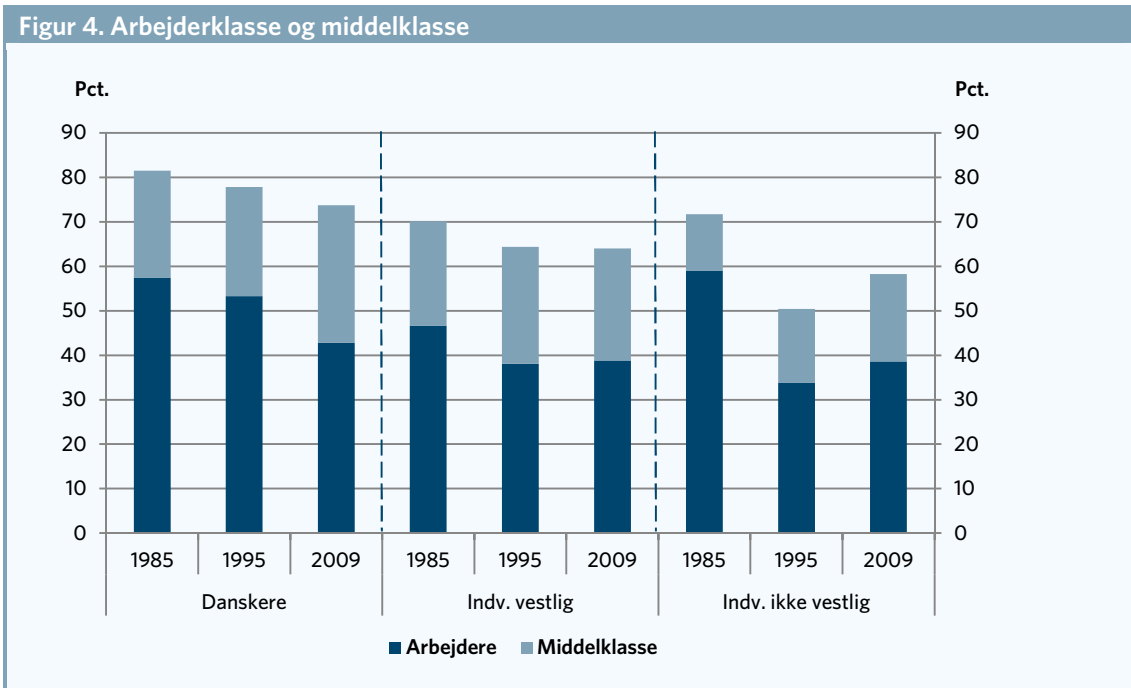
Af tabel 10 og 11 kan det være lidt svært at tolke på udviklingen, da gruppen af indvandrere fra ikke-vestlige lande i alt er blevet markant større. I figur 3 er der i stedet for vist, hvor stor en andel af hver herkomstgruppe, som er i underklassen. Af figuren kan man se, at andelen af indvandrere fra ikke-vestlige lande, som er i underklassen, steg voldsomt fra 1985-1995. Fra at omkring 25 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande var i underklassen i 1985, var det 45 pct. i 1995. Herefter er andelen faldet igen, og i 2009 var omkring 1/3 af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i underklassen.

Af figuren ses det også, at for danskere er andelen, som er i underklassen, stort set uændret på omkring 10 pct. set over hele perioden 1985-2009. Den samlede stigning i underklassen, som vi tidligere har vist, kan altså alene forklares med den stigende andel af indvandrere fra ikke-vestlige lande, som er i underklassen (fra 1985-1995) og med den stigende andel af den samlede befolkning, som indvandrere fra ikke-vestlige lande udgør i hele perioden. (Selvom andelen af ikke-vestlige indvandrere, som er i underklassen, er faldet markant fra 1995-2009, så udgør de en stigende andel af befolkningen. Derfor er den samlede andel, som er i underklassen, alligevel stort set uændret fra 1995-2009 på omkring 13 pct., jf. baggrundsanalyse nr. 1)

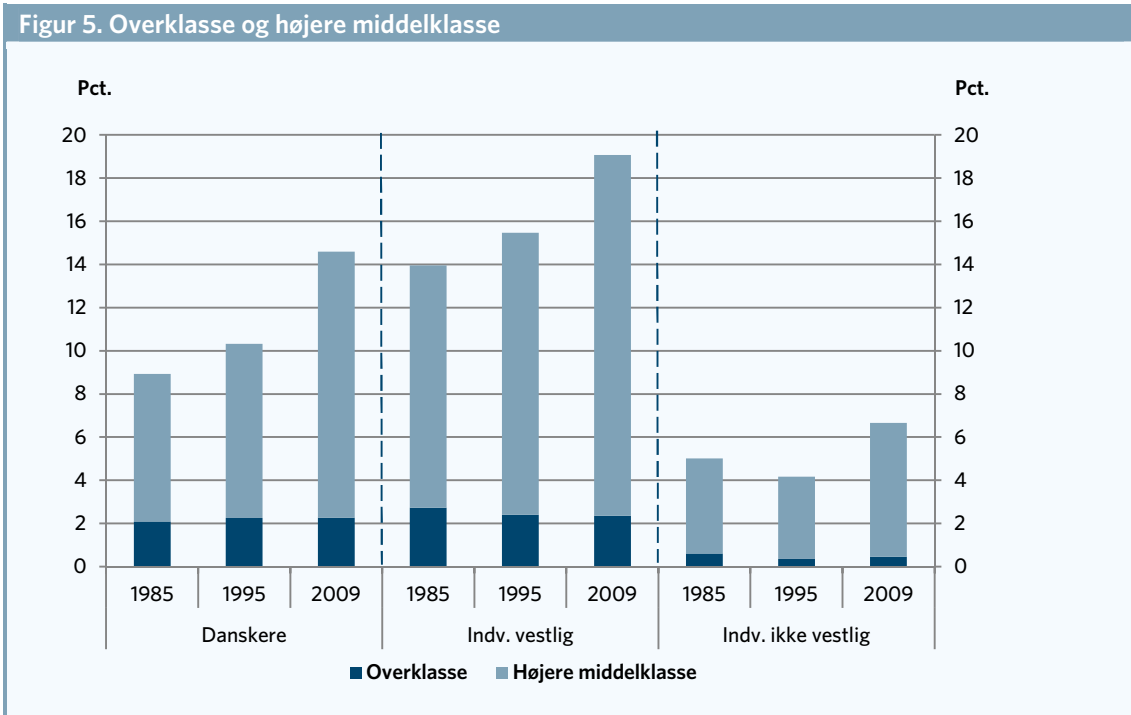
Anm.: 18-59-årige.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

For alle tre herkomstgrupper er andelen, som er i arbejderklassen, faldet, mens middelklassen er steget set over hele perioden 1985-2009. Det er forsøgt illustreret i figur 4. Af figuren ses det, at arbejderklassen er faldet mere end middelklassen er steget for alle tre herkomstgrupper. Det ses dog også af figuren, at andelen af arbejdere blandt indvandrere faldt markant fra 1985-1995, hvorefter andelen af indvandrere, som er i arbejderklassen, er steget efterfølgende. For danskere er andelen, som er i arbejderklassen, faldet helt frem til 2009.

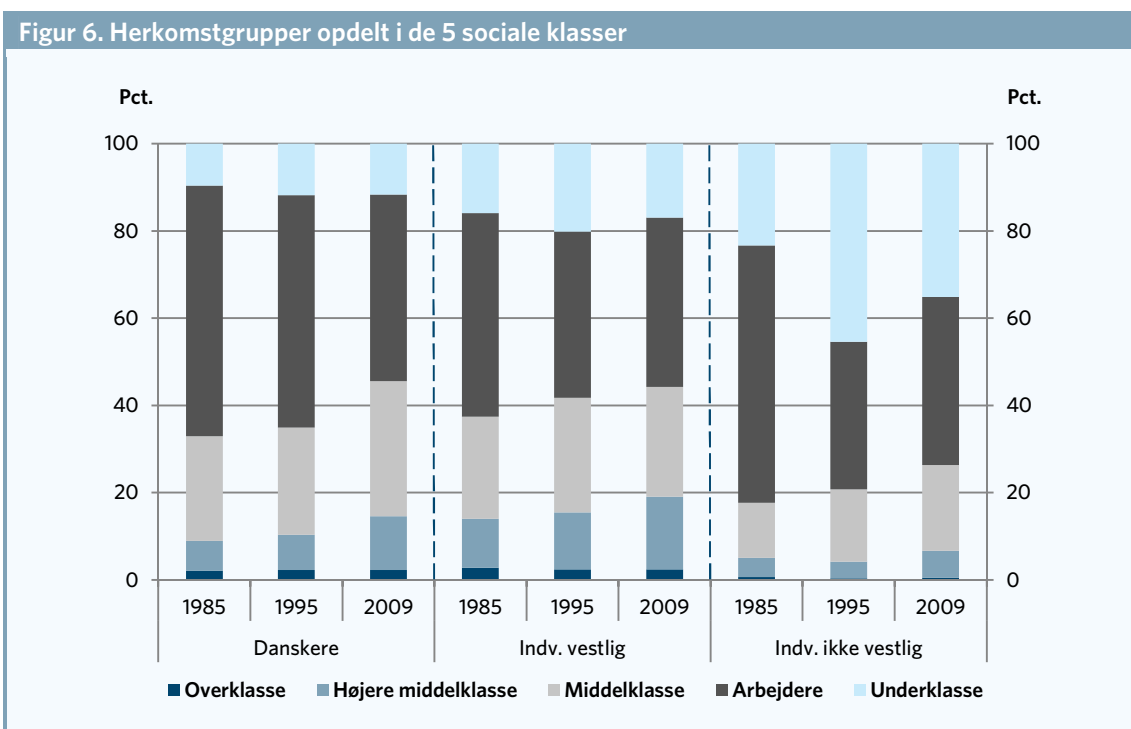
Anm.: 18-59-årige.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

Andelen, som er i den højere middelklasse, er steget for alle tre herkomstgrupper. Det er illustreret i figur 5, hvor andelen af hver herkomstgruppe, som er i hhv. overklassen og den højere middelklasse, er vist.

Anm.: 18-59-årige.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

De ovenstående 3 figurer kan opsummeres i en enkelt figur. Det er vist nedenfor i figur 6.

Anm.: 18-59-årige.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

Herkomstfordeling blandt børnene i de sociale klasser

I tabel 12 og 13 er der vist herkomstfordelingen for børn opdelt på de sociale klasser. Af tabel 13 ses det bl.a., at knap 36 pct. af børnene i underklassen er indvandrere eller efterkommer fra ikke-vestlige lande.

Tabel 12. Herkomstfordeling for de sociale klasser, børn, 1985

	Overklas- se	Højmid- del	Middel	Arbejder	Underklas- se	I alt
	Pct.					
Dansk	99,4	98,8	98,9	97,4	91,4	97,7
Indvandrere og efterkommere fra vest- lige lande	0,5	0,7	0,4	0,4	1,7	0,5
Indvandrere og efterkommere fra ikke- vestlige lande	0,1	0,5	0,7	2,2	6,8	1,8
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: Kun personer under 17 år. Den sociale klasse er bestemt ud fra forældrenes sociale klasse.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

Tabel 13. Herkomstfordeling for de sociale klasser, børn, 2009

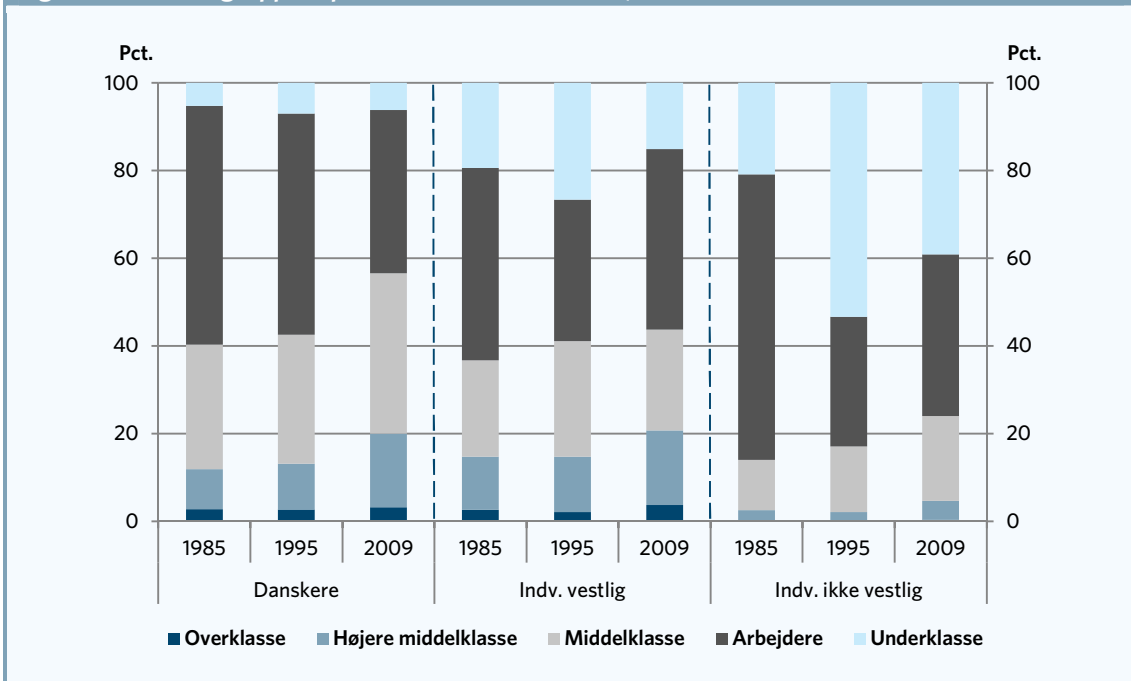
	Overklas- se	Højmid- del	Middel	Arbejder	Underklas- se	I alt
	Pct.					
Dansk	97,6	96,5	94,7	90,6	62,3	90,6
Indvandrere og efterkommere fra vest- lige lande	1,4	1,2	0,7	1,2	1,9	1,1
Indvandrere og efterkommere fra ikke- vestlige lande	1,0	2,3	4,6	8,2	35,8	8,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: Kun personer under 17 år. Den sociale klasse er bestemt ud fra forældrenes sociale klasse.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.

Figur 7 viser samme inddeling som i figur 6, men her er det vist for børnene, opdelt efter familiens sociale klasse. Af figuren ses det bl.a., at 40 pct. af de børn, som er indvandrere eller efterkommere fra ikke-vestlige lande, bor i familier som er i underklassen. I 1985 var det omkring 20 pct., og i 1995 var det helt oppe på over halvdelen, som boede i familier, som var i underklassen

Figur 7. Herkomstgrupper opdelt i de 5 sociale klasser, børn

Anm.: Kun personer under 17 år. Den sociale klasse er bestemt ud fra forældrenes sociale klasse.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks datagrundlag.